

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

344.25 : 34 UNESCO

Hely

1960

Helyszám

HAT BETŰ — ÉS AMI MÖGÖTTE VAN

Szerző:

Johari Magda

Cím:

Forrás:

Népszabadság, (Hely)

(Oldal)

(Köt. v. füz.)

(Idő)

1960. Sept. 30.

A múlt héten a sajtó beszámolt a nemzetközi kiadványcsere kérdéseivel foglalkozó európai konferenciáról, amelyet az UNESCO és a magyar UNESCO Nemzeti Bizottság rendezett Budapesten.

Az UNESCO (Egyesült Nemzetek Nevelési, Tudományos és Kulturális Szervezete) legutóbbi közgyűlésén az USA delegátusa kijelentette, hogy hazájában sokan vannak, akiknek az UNESCO nem több, mint egy nagyon bizonytalan tartalmat fedő hat betű. Bizonyára nálunk is sokan nem ismerik e hat betű jelentését.

Pedig a 15 éves UNESCO az ENSZ egyik legnagyobb és legfontosabb szervezete. Alapokmánya szerint az UNESCO célja, hogy a nevelés, a tudomány és a kultúra területén előmozdítsa a nemzetközi együttműködést s ezzel hozzájáruljon a népek közti megértéshez. Ez pedig olyan cél, melynek sok százmillió híve van világszerte.

870 millió embert kellene betűvetésre megtanítani

Az UNESCO tevékenységét nem a kis számú nagy akció jellemzi — bár ilyen akciói is vannak —, hanem a sok és sokféle kisebb-nagyobb vállalkozás. A nevelés területén például, ha nem is egyforma súllyal, de foglalkozik az alsó-, a közép- és a felsőfokú oktatással, az ifjúság iskolán kívüli nevelésével és a felnőttek oktatásával is.

Figyelembe véve, hogy a világ iskolaköteles korú gyermekeinek 45 százaléka nem jár iskolába s a felnőtt lakosságnak 55 százaléka, 870 millió ember analfabéta, az UNESCO támogatja az érdekelte országokat az analfabétizmus elleni küzdelemben. A legtöbb támogatást a dél-amerikai országok kapják. Ujabbban az ázsiai és az afrikai országok is mind hevesebben követelnek ilyen támogatást. Az ez év végén tartandó közgyűlés a szocialista országok és több más ország támogatásával előreláthatólag jelentős összegeket fog megszavazni az ázsiai és az afrikai országok alsófokú oktatásának fejlesztésére. Ugyanez a közgyűlés fogja megvitatni a nevelésben tapasztalható megkülönböztetés megszüntetésére kidolgozott nemzetközi egyezménytervezetet. A középiskolai oktatás több olyan kérdésével is foglalkozik az UNESCO, mely összefüggésben van a mi különböző álló iskolareformunkkal.

Elismerés és bírálat

A természettudományok területén az UNESCO elsősorban a szikes és mocsaras földek termékenyítésére vonatkozó kutatásokat támogatja, ennek nagy a jelentősége, különösen az ázsiai és az afrikai országokban. Az utóbbi időben mind többen sürgetik, hogy nyújtson több segítséget az alaptudományok, a matematika, a kémia és a biológia kutatásához, amelyek fejlődése nélkülözhetetlen a többi természettudomány számára. A társadalomtudományokból főképpen az alkalmazott tudományok területére eső témák kutatását szorgalmazza s támogatja anyagilag is, mint például a nemzetközi egyetértést érintő jogi és gazdasági problémák, vagy az iparosítás és a technológiai változás társadalmi következményei. Az alapvető társadalmi-gazdasági problémák kutatását azonban nem nagyon szorgalmazza.

Kulturális területen az UNESCO feladatának tekinti, hogy hozzájáruljon a különböző népek kulturális értékeinek megbecsüléséhez, az emberiség kulturális értékeinek megőrzéséhez. 1950 óta készülő támogatásával egy nagy terjedelmű munka. Az emberiség tudományos és kulturális fejlődése, melynek bírálatában magyar tudósok is részt vesznek.

Mindez természetesen csak néhány kiragadott példa az UNESCO rendkívül sokrétű tevékenységéből. A rendkívül szerteágazó programjának megvalósításához évenként, csaknem húszmillió dollár áll rendelkezésére.

Az UNESCO programja tehát

gazdag és nem jelentéktelen a költségtétele sem. Párizsi központjában csaknem 1000 tisztviselő dolgozik. Minden tagállama, a szocialista országok és a gyarmatosítók rabságából nemrég felszabadult országok is elismerik sok akciójának fontosságát és hasznosságát, ugyanakkor bírálatat is illetik.

Koncentrálni a legfontosabb feladatokra

Mint az ENSZ és a többi nagy nemzetközi szervezet, az UNESCO is rendkívüli módon megéri és megsínyli a Kínai Népköztársaságnak a szervezettől való kényszerű távolmaradását. A világ ilyen jelentős népségű és jelentős kultúrájú részének hiánya olyan probléma, amelybe munkája során folytonosan beleütközik a szervezet is. Ez a magyarázata annak, hogy nem múlik el közgyűlés a kínai nép jogos képviseletének követelése nélkül. Hasonlóképpen visszatérő probléma az is, hogy több tagállam véleménye szerint az UNESCO programja nincs teljes összhangban az alkotmányában lefektetett alapelvekkel: nem használja fel kellőképpen tekintélyét, erkölcsi és anyagi erőit a népek közti megértés erősítésére, a háborús törekvések elleni küzdelemre, a béke megőrzésére. Az UNESCO vezető szervei ezt a kritikát gyakran azzal utasítják vissza, hogy az UNESCO nem politikai, hanem kulturális szervezet. Ezt mindenki tudja és senki soha nem követeli, hogy az UNESCO vegye át az ENSZ szerepét. De ugyanígy világos az is, hogy a kultúra kérdései nincsenek fállal elzárva a politika kérdéseitől s hogy a nevelés, a tudomány és a kultúra sajátos eszközeivel igen hathatósan hozzá lehet járulni a nemzetközi légkör kedvező vagy kedvezőtlen alakulásához. Több ország — köztük a szocia-

lista országok is — azt várja az UNESCO-tól, hogy *ne legyen a nemzetközi helyzet passzív szemlélője, hanem a maga eszközeivel vállaljon aktív részt a leszerelés, a békés egymás mellett élés, a népek közti kölcsönös megértés és megbecsülés gondolatának és szellemének terjesztésében.*

Csaknem minden tagállam kifogásolja, hogy az UNESCO *nem koncentrálja kellőképpen a rendelkezésére álló anyagi és szellemi erőket a legfontosabb feladatokra, hanem szétaprózza aprócseprő akciókra, vállalkozásokra.* Elsősorban a szocialista országok javasolják, hogy *kapjanak több támogatást az ifjúság nemzetközi szellemben való nevelését szolgáló akciók.* Állandó az a követelés is, hogy csökkentsék a nagy méretű központi apparátus adminisztratív kiadásait.

Magyarország és az UNESCO

Magyarország aktívan részt vesz az UNESCO munkájában. A Magyar UNESCO Nemzeti Bizottság nevelési, tudományos, kulturális, könyvtári és Kelet—Nyugat albizottságai egyesítik azokat a szakembereket, akik az UNESCO programjában tájékozódva javaslatokat dolgoznak ki a program továbbfejlesztésére és módosítására s Magyarországnak a programban való részvételére. Magyarországi UNESCO-beli tevékenységét az a szándék vezérli, hogy *baráttan együttműködve a többi tagállammal* javaslataival, ha kell, kritikával segítse ezt a nagy fontosságú nemzetközi szervezetet, hogy leküzdje különböző természetű korlátait és hibáit, s képes legyen valóra váltani az alkotmányában körvonalazott programot.

Jóboru Magda

az Országos Széchényi Könyvtár
főigazgatója,
a Magyar UNESCO Nemzeti Bizottság
elnöke.